

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Ó-vár Vini-utca. 231. szám, első emelet.

Megjelen a lap hetenként háromszor u. m. Vasárnap, Szerdán és Pénteken. Ára évenként 8 ft. o. 6. Hirdetési ár: soronként 7 kr., s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

T. 4-kén.

(AL) Mig Erdély életkérdése, Magyarország uniós, törvény által ugyan szentesítve, sőt gyakorlatba véve, de visszaállításra még föltételezve van: nem lehet érdekesebb mozzanat vidéki életünkben, mint ez iránt nyilvánuló nézetek mérlegelése; és nem lehet örvedetesebb, mint ha ezen Erdélyre csak újvet hozó törvény, a nép meggyőzésében és nyilvánuló akarátában mind mélyebb gyökeret ver, mert még írott törvény nélkül is, törvény az, a mely a nép akaratának hű kinyomata. A magyar ajkuak egyértelmű jelszava az uniós levén, figyelmünket tehát a környéki oláh nemzetiségű értelmeseke véleménynyilvánulása és megalakulása veszi kiváltság igénybe, kiknél újabb időben az uniós lényegében, ha még nem is talált éppen küzdő bajnokaira, de az eddigienél minden esetre kedvezőbb bírálóira s több elfogadási készségre. — Inkább formálítási kifogások azok, melyek mint végrehajtott tény, de nem lényege ellen nyilvánulnak, a „nihil de nobis sine nobis“ alkotmányos elv alapján, a mennyiben a román nemzet beleegyezése nélkül lön törvénytű az uniós.

Nem czélunk az uniós létrejöttét törvényes szempontból védelmezni, a felhozott formálítás-hiány ellenében; ez irányban mindkét szempontból, a sajtó, különösen a „Kolozsvári Közlöny“ és brassói „Gazetta“ eléggé kimerítették a mellette és ellene fölhozható védveket, melyeknek további feszegetése talán csak keserűséget okozhatna. Mervé jogi szempont helyett vegyük inkább a kérdésnek lényegét, mennyiben ajánlatos Erdélyre, és mennyiben elfogadható az itteni különböző nemzetiségek által az uniós, és pedig először alkotmányos szempontból.

Ha egy rabszolgaságot megunt nép sikra lép, az alkotmányos szabadság azon főcél, mely felé törekszik, mint visszanyert emberi jogai élvezésének legfőbb kúttörására, mint azok létezésének egyedüli garantíjára, s ha már ezen czélt, mint közös törekvésünket bevalljuk, ezt főleg a Magyarországi uniósval érhetjük el, miről egy visszapiantással a két országnak 1848-ig megkülönböztetve volt törvényhozásából és alkotmányos életéből meggyőződhetünk.

Gyakran hallhatni, hogy Magyarország egy-két évtizeddel is előbb áll Erdélynél s vajjon miért? mert alkotmányos élete a nemzetben, s a kormány ellenében sokkal fejlettebb vala mint a miénk. Országgyűlése, még népképviselő nélkül is hatalmasabb ereje vala az alkotmánynak, hogy sem azon oly sok órák ejtődhesseken mint miénken; s így, az alkotmányon okozott sérelmek, mint gravamenek orvoslása, az ottani országgyűlésnek kevesebb idejét vért igénybe, szabadabban haladhatott a korral, s hozhatott törvényeket, melyek által a népnek nyelvkülönbség nélkül nemcsak terheit könnyebbíté, hanem egyszersmind előkészíté, visszanyerendő emberi jogainak felfogására, mig Erdélyhonunkban, a törvényhozás az abszolút kormányzati törekvések tusájában, a haladás teréről a gravamenek terére szorítva vesztette a legjobb erejét, drága idejét, s így az 1848-ki események az erdélyi népben is a szabadságra ugyan fogékony lelket, de még teljes kiskorúságot találtak. S vajjon Erdélyben, is már az uniós előtt, az 1848-dik évben a nép előkészületlenségében legnagyobb meglepetésére bekövetkezett urbér megszüntetési és más jogait megadó törvényekért a nép áldása kit érjen, s ki érdemi azt inkább mint a magyarországi törvényhozás, mely oly nagylelkűleg fogá fel a kor szellemét törvényjavaslataiban, mely oly hathatósan ajánlá azokat a fölség szentesítésére, mely által a nép nemcsak a feudális terhektől menekült, de sőt népképviselő által az alkotmányos jogokban részesítették, s az erdélyi nép, mit Erdélyben az uniós előtt nélkülözött, csak a pesti országgyűlésre küldött követi által részesült először a törvényhozásban, s csak az uniós által érhető el a parlamentarizmus kormányt, mely nélkül holt betűvé válik a törvény, ha végrehajtása felett a nemzet nem örköndhetik felelős miniszteriuma által.

Midőn Magyarországot a törvényhozási és parlamenti életben oly előhaladottnak találjuk az 1848-ik

évig terjedő időszakban, midőn az 1848-ik inneni szomorú időszakban is Magyarországot nem vetköztethették ki formájából annyira mint Erdélyt, midőn az alkotmányos szabadságnak hajnal hasadtát ez időkben is leginkább Magyarországnak köszönhetjük, lehetetlen át nem látnunk, hogy Magyarország az alkotmányos szabadság bajnoka, hogy ma már tettelegesen ellenkezőre változott a brassói „Gazetta“ folyó évi 54-dik számában idézett s állítólag a nép között élő azon traditio, hogy a népnek minden megterhelése Magyarhonból származott volna, hogy Erdélyország és népe csak a Magyarországi uniósban nyerné meg tartósan alkotmányos szabadságát, s azáltal anyagi és szellemi haladását, mig magára hagyatva a sors lapdaja és a különböző nemzetiségek és káosztok közötti folytonos surlódás martaléka lenne.

Ez értelemben sok román hazafi is elismeri, hogy Magyarország megadta az embernek egyének egyéni jogait, de nem ama büvös bájos nemzetiségi jogokat, melyek nélkül pedig nincs és nem kell a szabadság; sokan vannak, kik inkább alkotmányos jogukból, egyéni szabadságukból hagynának le, csak nemzetiségüket az elzárkózási rendszer, a régi kor privilegizált nemzetiség szerinti jogaival, s ha lehetne chinai falakkal körülvéve tudhatnák biztosítani. Ugy de valamint a káosztok és egyéni privilegiumok kora lejárt, aként ezen mód szerinti nemzetiségi biztosítás is. Magyarország nem ismer ugyan privilegizált nemzetiségeket, mint Erdély közjoga ismert, melyről a halhatatlan Széchenyi azt mondá: hogy Erdély hét főbűne, a három nemzetiség és négy vallás privilegizációja, de ismeri nemzetiségre való tekintet nélkül a jogegyenlőséget, ismeri a nemzetiségeknek el nem évülhető jogait, melyeknek biztosítása az 1849-iki szegedi törvényezikkek és a lefolyt tanulságos évtized után bizony remélhetőleg törvényezikkek által is biztosíthatók, mit nem csak a magyar nagylelkűsögtől és eszélyességtől, hanem teljes joggal a népképviselői törvényhozástól is várhatni, mely a nép — tehát egyszersmind a különböző nemzetiségeknek képviselője levén, akaratának is hű kinyomata kell hogy legyen.

Erdély Magyarországgal egyesülve, nemcsak az erdélyi magyar elem egyesült a magyar elemmel, hanem a román is igen magyarországi román, és a német (szász) a magyarországi német elemmel, s így saját nemzetiségükkel is egyesülve, a tarkább nemzetiségű, de szabad alkotmányos Magyarhonban, a nemzetiségek törvény általi biztosítását, minden hazai nemzetiség alkotmányos uton, nemcsak jogosan remélhetné, de sőt biztosabban fel is lelhetné.

Igen, legyenek önök román és szász honfitársaink meggyőződve, miszerint keblünkben mélyen bevésve áll az ország többi és önök nemzetiségeinek respectálása, és azok elnyomása helyett, sokkal inkább hajljunk azok felvirágzását és legteljesebb egyetértését, hogyssem azokért a hon, a szabadság, és saját nemzetünk érdekeit csak egy perczig is kockáztatnók, — és legyenek egyszersmind meggyőződve, hogy a nemzetiség felvirágzásának is egyedüli termőföldje az alkotmányos lét, és hogy csak ott nyered valósulást a „nihil de nobis sine nobis“ elv, mind nemzetiség mind egyéni szabadság tekintetében, és hogy csak az uniós által válhatnak a közös édes haza fiai nemzetiségre különböző, de érdeken egy erős és boldog néppé.

Egyesületünk tényétől el nem állhatunk, hogy felelős miniszterium általi parlamentarizmus kormányunkat is visszanyerhessük.

(D) Közlebebről Szebenből egy levél vettünk, mely a lapunk 107-dik számában közreadott szebeni levél írójának tollából foly, s a „Kr. Zeit.“ e tárgyban vitáját utasítja rendre. A levél im így hangzik: T. szerk. Kényszerítve vagyok jelen soraimnak fölvetelére újlag is tisztelettel kérni, melyek által észrevételemet — úgy az én nov. 30-káról rövid nyilatkozatomnak valódi célja, mint az ön által tett megjegyzés, s végre a brassói hírlapnak ezen hónap 8-ról tett feleletére vonatkozólag megtenni sietek; —

Mindenek előtt arra nézve, — hogy lehetőleg az én — vagy talán a brassói hírlap fordítójának hibájából, az irt nyilatkozatomnak éppen a szövegéből ezen két szócska ma-

radt ki „éppen most“, melyek lényeges horderejűek, a midőn azok által ez kívánt felvilágosíttatni: hogy a mi elégtelenségünk, a brassói közönség határozata irányában, nem annak tartalmára; hanem keletkezésének módjára, jelesen a szembeötlőleg elkövetett sietésre — a telegrafi tudósításra vonatkozik, — s a mit röviden szólva, ezen eljárás lélektani oldalának lehet venni; — ugyan is ezen sietése a dolognak, ha csakugyan annak valami jelentést tulajdoníthatni, — akaratlanul is azon gyanításra vezet: hogy az irt közönség határozata oda lenne intézve: mikép az egy Bécsben keletkezében levő, s bizonyos körökben tudva lehető, legfelsőbb intézkedést hátráltasson vagy éppen megakadályoztasson.

Bármennyire bajos is valamely ténynek indokát fölfedezni, s bármennyire ki legyen is téve az ember azon kedvetlen érzésnek, hogy netalán igazságtalanságot követ el; mégis szükségesnek találjuk az ártalmassá lehető alaptalan híreket, a lehető sietéssel megezáfolni.

Egyik indoka fennirt nyilatkozatomnak az volt tehát: hogy azon vélemény, mely a brassói közönség határozatának czélja felől keletkezett, (quorum pars magna fuit) érvénytelenné tétessék, — ugyanez áll a legalább Szeben bizonyosnak tartott más hírről is; miszerint a szász nemzetnek 1852-ki univertitása visszaállíttatni intézték.

Csak örömtűnkre szolgálhat tehát, hogy a brassói hírlap sietett oda nyilatkozni, miszerint, Brassóban legalább, azon szerencsétlen univertitásnak visszaállításától nemcsak idegenkednek; de sőt határozottan ellene vagynak; — a mi egyáltalában rendszabályul szolgálhat!

Ezen körülményben feneklik annak is indoka, miért tartottuk szükségesnek a kérdésben forgó felségbezi kérelem iránti észrevételünket egyenesen a „Kolozsvári Közlöny“-be küldeni, azért tudniillik, hogy ezen az uton hamarabb és könnyebben czélunkhoz juthatni reméltük; — ehhez képest a tisztelt szerkesztőség azon észrevételét nem osztjuk, miszerint az odaküldésnek indoka a lett volna, hogy az a német hírlapok által felvételül hagyatik — ugyan is**)

Mi mind a brassói, mind a szebeni hírlap szerkesztőit oly független állásu egyéneknek ismerjük, kik saját meggyőződésük alapján működnek, s ugyanazért ha politikai nézeteik s meggyőződésük a miénkkel nem öszhangzó, álláspontunkhoz képest sajnáljuk ugyan; de az ellenvéleményt mégis tiszteltetben tartjuk; azonban azt csak nem fogja egyik is a két szerkesztőség közül igényelni, hogy ő általánosan a szász nemzet akaratának és nézeteinek képviselője s közlönye lenne.

Azt és annyit, hogy honunkban — nemzetünkhez s alkotmányos szabadságunkhoz ragaszkodás és szeretetben senki által magunkat feltülmulati nem hisszük; bátkodunk a nélkül kimondani, hogy ezáltal a brassói hírlap szerkesztőségnek kérdőjelek közbetevetere alkalmat nyújtani vélünk, ehhez képest biztosítjuk a brassói hírlapeli ellenüket, hogy mi is a szabadválasztáson alapuló nemzeti képviselőnek, minden lehető bizottmányi eljárás felett, elsőbbséget tulajdonítunk.

A köztünk és mások között létező különbség lényege abban áll, hogy mi tisztában vagyunk arról, hogy mi a czélunk s mit akarunk? — jobban mondva: melyik utat követjük a közjólét elééré végett? a midőn mások még mind nem bírják elhatározni magukat, hogy a két pad közül melyikre kelljen ülni?

Hogy az előttünk nyitvaálló két út közül melyik vezethet kívánt sikerre? az természetesen a jövőnek méhében rejlik, azonban, ha az önbecsülés, a józan eszmelet és öntudat alapján akarunk választani, akkor a tizenegy évi tapasztalat és a korszellem újmutatását méltán vehetjük into indokul a magunk elhatározása végett; ehhez képest mi lelki-ismertünk sérelme nélkül mindent elhárítani akarunk, a mi komoly visszavonásokba bonyolíthatna, s elhatároztuk magunkat mindennek is ellentállani, ki ezen sokak által osztott véleményünk és nézeteink ellen működne, és semmikép nem kívánunk az ehhez hasonlítani, mely nyálja a sűtő kezét; miben ellentünkrol is feltesszük, hogy velünk tart.

Bérekésztesül még csak egy rövid kéréssem van önhez, tisztelt szerkesztő ur! Ne nevezzen engem a világ drága kincseért is tudományosan képzett főnek (celebritásnak), mivel éppen nem kívánom a brassói hírlap szerkesztői segédnek a bévallott régi divatu tekintélyek iránti hitét legkisebb megrendíteni; s aztán nemcsak azoknál, de még nálam se találja az ily kitüntetés hitelre; nevezzen hát egyszerűen:

igazság és szabadság szerető

szász hazafinak.

„Igazság és szabadság szerető szász hazafi“ így irt ön alá, és két rendbeli felszólalásával be is bizonyítja, hogy e nemes epithetont megérdemli. A szabadságot csak az igazság után érheti el, az igazság pedig: a jog. Mi jogaink védelmében annyivalinkább számítunk mindig a szász értelmiségre, mert a mi jogunk romlásával az övék is összeomlik és viszont. Szeretjük az igazságot! Jól van, mondjuk is ki azt. A „Kronst. Zeit.“ szépen okoskodik s tartja azon utasítást, melyet egy gyülekezetben vett, melynek határozatai gondosan titkolva, de melynek mi mégis jegyzőkönyve mind a 11 pontját ismerjük. Honnan ismerjük? kérdik. Az nem kérdés.

*) Az ön leveléből nem maradt ki, ott van a „K. K.“ 107-dik számában.

**) Mi csak feltettük azt, s erre okunk volt egy ugyancsak Szebenből s nagyon is illetékes kézből vett levél után.

Lapjainkból egyes számok is kaphatók s új krajezarjával Stein J. könyvkereskedésében.

A Maager ur elnöke alatt Brassóban tartott értekezés jegyzőkönyve a mint említett 11 pontból áll, tán nem árt ismertetnünk ezeket azon szász rokoninkkal, kik a Maager-párton kívül állva, arról tán nem bírnak tudomással. A jegyzőkönyv czímé ez:

„Bresprechung Sächsischer Nationsgenossen über die geeignetsten Mittel um die staatsrechtliche Stellung der Sieb. Sachsen zu sichern. Am 11. Novemb. — Az 1-ső pont szerint alakították minden szász városban s jelentékenyebb helységben egy comitét, mely a szász népet érdekeiről felvilágosítsa, s mely szoros összeköttetésben álljon egy szebeni központi comitéval, mely utóbbi levelezések s szükség esetében az apróbb bizottmányokból behívandó férfiak tanácskozása alapján mozgassa a dolgokat. 2-dik pont: Főkérdés az, mit kell tennie a szász nemzetnek, hogy előbbi jogait megint birja s biztosítsa? mely alkalmából a német-ség biztosítására nézve Erdélyben azt határozták, hogy a szász községek által petitionáljanak az uralkodóhoz, másfelől az erdélyi értekezletnél is arra törekedjenek, hogy a szászok jogai biztosíttassanak. Tehát duplex via, pedig két forumon pert kezdeni nem szabad. A 3-dik pontban azon kérdés van feltéve, hogy viseljék magokat a szászok az erdélyi értekezleten, s e részben a jegyzőkönyv így ír: „Mint-hogy ez értekezleten igen könnyen egy párt által azon tétel fog felállíttatni, hogy a megszentett unio folytán egy erdélyi országgyűlés lehetlenné vált, tehát az a kérdés: hogyan tartunk magunkat az unio irányában? E részben azon kiegyezés történt, hogy minden túltútt lépést kerüljünk, úgy arránézve, hogy előre mindjárt az unio ellen nyilatkozzunk, annak létrejövetele ellen szegyezzük magunkat, mint arra nézve, hogy feltétlenül abba beleegyezzünk. Azon indítvány, hogy most mindjárt a községek által egy unioellenes ovakodás küldessék a bécsi kormányhoz — nem talált viszhangra! E pont szerint az unio kérdése nyílt kérdésnek hagyatik. A 4-dik pont az erdélyi országgyűlés minő alaponi összegyűléséről szól, a mely részben az érdekek képviselőit mellett nyilatkoztak, jövőre nézve, (ad notam Styria) előre pedig az 1791-ki t.cikk mellett. Az 5-dik pont szerint minden osztrák tartományra nézve kívánják a törvényhozás azon jogát, mit Erdélynek az 1791-diki VII-dik t.cikk biztosított, s hogy azok is alkotmányos alapra fektessenek, de a melyben kiváló tekintet legyen a városi polgár elemre (a kaszt önzés). A 6-dik cikkben kívánják, hogy az államtanács döntő szavazattal birjon a közállam ügyeiben; és itt továbbá a personalis unio helyett a birodalmi unio, tehát ismét a gesamt monarchia vesszőparipájára ülnek az értekezők. A 7-dik cikk hazafi kötelességtől ismeri el, hogy mindenki a comiték többségének véleményét kövesse, melyet a szebeni central comitét fog szám-bavenni. (Ez aztán az egyéni vélemény szabadsága) 8-dik pont. Az alakuló comiték a városokból küldjenek egy követet Brassóba Maagerhez, melyből a véglegesen alakulandó szebeni központi comitét értesíthessen az alakult fiók bizottmányokról. 9-dik pont. Szorgalmas felhasználása a bel- és külföldi sajtónak a végett, hogy a szász érdekek ott képviselve legyenek. (Az „A. A. Zeitung“-ban már el is kezdék a küzdelmet). 10-dik pont. Megkeresése a szebeni communitynak, hogy a szász alkotmány visszaállítását végett álljon a dolog élére s egy három négy tagu bizottmányt küldjen e célból Bécsbe. (Meg is keresték) 11. Ezen nemzeti deputatiohoz a füzetkérdésekben csatlakozhatnak a főconsistorium egy küldöttsége is.

Im ezek azon pontok vázlatban, melyek Maager ur elnöke alatt elhatározottak, s mi csak azt nem foghatjuk fel, miért kellett e czélok végett comitékrol s petitiókról gondolkozni? Miért kell az uralkodó felségtől kérni a szász alkotmány visszaállítását, midőn a szász alkotmány a magyar alkotmánynak szorosán kiegészítő része, s azt e szerint ő felsége már visszaállítani ígérte, kimondván a pragmatica sanctio jogának teljes érvényét? Miért kell a magyarok irányában tartózkodónak lenni, midőn mi nyíltan éppen az alkotmány teljes helyreállítását, következésképpen a szász alkotmánynak is teljes helyreállítását kívánjuk. Mi szükség, hogy a szászok érdekeit szintén híven védni akaró országtól nemzetileg külön szakadjanak, s a mit mi a törvény rendes útján a szász nemzettel egyetértve akarunk jogunk fegyverével kivívni, azért a szász nemzet mint kegyért, petícióval folyamodjék a trónhoz? Nem támadjuk meg a jegyzőkönyv eszméit, mi tiszteljük a véleményét és alkotmányosan szabad mozgásnak látjuk azt, ha a nemzetek értekezletre gyűlnek össze, hányják vetik az eszméket, s magokat, nemzetiségüket az alapítványok határain belül védeni kívánják: ám de az útát hibáztatjuk a melyen járni akarnak. Miért kérelmeznék külön, mikor mi magyarok is szívesen aláírjuk, hogy a szász alkotmány alapjai szentül megtartassanak, a mennyiben azok az alkotmány sánczaiba szintén bevett román nemzetnek a fundus regiohuzi természetessé vált jogait nem sértik és általában az 1848-diki egyéni jogosultságok — vallás, nemzet és kasztkülönbség nélkül — hátrányára nincsenek. És miért alakítanak külön titkos comitékot, mikor a szász székek mindjárt felállíttatnak, s a mit Maager ur nál titkon elmondottak, mind a 11 pontot elmondhatják nyilván a világ előtt, mely pontoknak elmélete egyébben nem alkotmányellenes, csakis a petíció és comitét eszméjében, és abban, hogy a personalis unio helyett a real birodalmi unio mellett buzog. Mért folyamodik comiték utján petícióhoz éppen a szász nemzet, mely székeiben, universitásában és országgyűlésben mint alkotmányos és szabad nemzet egyenesen és szabadon nyilatkozhatik? Hisz a szász nemzet állásának méltóságához képest az ily dolog valódi gyermekeskedés, mely e nemzet politikai érettségével bizony nem áll összhangzásban. Ezt igaz lelünkre mondjuk.

Ezen értekezlet következtében Maager ur megtalálta a szebeni communityt, hogy álljon ezen comitét s comedia élére. A szebeni község november 30-án össze isült, s a mint mi azonnal hiteles kézből értesítettük, Maager ur indítványát elvették a comitét eszméjét törvénytelenségnek nyilvánítva; de csakugyan a petíció útját elfogadta, mely uton ő felsége kéressék meg, hogy az universitást állítsa vissza, és a mint levelezőnk értesített, a communityt távirta gróf Rechberg ő excojálós, hogy ügyeljen Erdély dolgára, s addig ne határozzanak, míg a szebeni község petíciója fel nem érkezik,

hogy Erdélyt addig ne rendezzék, míg az universitás helyreállíttatva nem nyilakozhatik.

Ezen értesítéstünk csakhamar követte a fennebbi levél írójának első nyilatkozata, melyet lapunk 107-dik számában közreadtunk, s melyet a tudtunkra jött helyzetből merített és jogi szempontból elemző glossákkal kísértünk.

Im ez a kérdés egész titka. És mi hivatkozunk a szász nemzet értelmiségére, kinek van jogilag teljes igaza, nekünk-e vagy a „Kronst. Zeitung“-nak?

Ne folyamodjék a szász nemzet nevében senki intelligitum utakhoz. A szász nemzetnek alkotmánya van, melyet mi székek és magyarok az unio-eskűnél fogva védelmezni tartozunk, és bizonyosan hogyha bár Magyarországal uniok találjanak, melyek végre ha hajtva, hogy mi azt az alkotmány teljes megsértése nélkül meg nem tagadhatjuk s meg sem is tagadjuk, de bizonyosan a legelső pesti országgyűlésen, éppen az unio-eskűnél fogva az egyesültség pontjainak megállításaok csatlakozni fogunk a szászoknak alkotmányukon alapuló kikötéseikhez, s azon bizonyosan az ők beegyezésén kívül erőszakos változtatás nem fog történni, s annak a köztörvényekkel nem ellenkező pontjai a szász székek képviselői többsége értelmében fognak örök alapul meghagyatni.

X. Könyvtárnoki jelentés a muzeum-egylet nagygyűlésén. Tisztelt közgyűlés! Midőn a t. muzeum-egyleti közgyűlésnek abban legelső följlétem alkalmával számot adandó vagyok, miként s mily eredménnyel munkálkodtam könyvtárnoki tisztemben, melyhez ideiglenesen a régiség- és éremtár őrsége is lón csatolva, erkölcsi kötelezettséget érzem lerovandónak őszinte köszönetemet nyilvánítva azon megistelő bizodalomért, melynek köszönhetem, hogy mint e nemzeti intézetünk egyik tisztviselője, az ezt alapító honfiai nemes céljának valódisághoz hivatalos kötelességeim teljesítésével közvetlenül járulni szerencsés lehetek.

A mennyire mélyen érzem e bizodalom erkölcsi becsét, melyre mint azaz történetirodalmunk mezején folytatott munkásságom buzdító elismerése magamat büszkének vallom, éppen oly őszinte törekvéssel fogok igyekezni, hogy éltém feladatául ismert új pályámon e bizodalmat folyvást megérdemelhessen és megtarthassam.

Jól tudom, hogy féléről alig több munkásságom eredménye az elémbé tűzött feladathoz, mely a könyv- s kéziratrégiség- és éremtárnak a közönség számára használható állapotba helyezése, fűntartása és gyarapítása, csak a kezdet néhány első lépése, s mindenki előtt, ki magammal együtt e célzattól minél előbb s minél tökéletesebben elérnék óhajtaná, a teendőik tömegéhez képest kevésnek fog feltűnni. De bízom a t. közgyűlés méltányosságában, hogy tekintetbe véve azon nehézségeket, melyek minden még csak alakulóban lévő intézet ügyeinek kezelésével összevannak kötvé, tekintve az idő rövidségét, figyelembe véve, hogy időmet és erőmet a kezdetben csaknem naponként s maig is folyvást tetemesen gyarapodó könyv-, régiség- és éremtár kezelése között kellett fölősztanom s mintegy elforgásolnom a kimutatandó eredményről az adott viszonyok számbavételével fog bár szígoni, de igazságos ítéletet hozni.

Hivatalomba előbbi tanári pályám kötelezettségei be-költözésemet az év elejére nem engedvén, csak május 1-én léphettem be, s az előzben helyettes igazgató Brassai Sámuel és Mike Sándor volt kormányzati levéltárnok ur gondjai alatt állt könyv-, régiség- és éremtár azonnal átvéven, azokat minél előbb rendezni és célirányosan fölállítani igyekeztem.

A könyvtárra nézve e munkával július 15-dikéig, mikorra az igazgató választmány az olvasószoba megnyitását határozta, elkészültvén azóta az olvasószoba az utasítás szerint, ünnepnapokat kivéve a kitűzött órákban naponként nyitva áll; azonban a még gyérben jelentkező s naponként 3-4 személyre tehető látogatók olvasása eddig leginkább a külföldi tudományos folyóiratok és belföldi lapokra szorítkozott. Az alapszabályok értelmében az igazgató választmány beléegyeztével könyvek s kéziratok tudományos irodalmi munkássággal foglalkozó férfiaknak részint helyben, részint vidékre is voltak kikölcsönözve, s így könyvtárunknak nemzeti irodalmunk emelésére irányzott hatása, mely kétségtelenül évről évre növekedendő s eredményeiben mind jelentékenyebb lesz, kezdetnek indult.

Könyv- és kézirattárnok, melynek alapját a halhatatlan emlékü gróf Kemény József több mint 5000 kötetbe menő és különösen hazai történettudományunk s a régibb magyar irodalom tekintetében igen becses könyvtára és megbecsülhetetlen kézirattárjainak teszi, mely utóbbi ideiglenesen e régi kormányzati levéltárba mint teljesen biztos helyre van Mike Sándor levéltárnok ur gondviselése alá letéve, a) alatt ide mellékeltem kimutatás szerint nov. 1-őjéig 199 adományozott 11409 kötet- és füzetet gyarapodott. Ehez járult a legközelebbi napokban gróf Kemény Sámuel több ezer kötetbe menő, de az idő rövidsége miatt még számba nem vehetett s föl nem állíthatott gerendi könyvtára.

E két említett könyvtáron kívül mind számba, mind becsre nézve legnevezetesebb adományok a kolozsvári kaszinónak több mint 1000, s a könyvszerző társulatnak több mint 400 kötetből álló könyvgyűjteménye, mely utóbbi különösen a könyvtárunkban gyengébben képviselt természet-tudományi legújabb külföldi munkák teszik becsessé, továbbá gróf Teleki Pálné, b. Wesselényi Farkas, gr. Lázár Miklós, b. Radák István, Goró Lajos, Szacsai Zsigmond, b. Győrfi Sámuel, Torma Károly, Werner László, Solymosi Károly és testvérei, Szentkirályi Gábor, Ince József, Kremer Sámuel, Oseke Sándor és Szilágyi Lajos adományai, kik egyenként 100-600 kötetnyi némi részben ritkább és értékesebb, más részben egy vagy más szakban hízogott pótló munkákkal gazdagítottak könyvtárunkat.

A számukra nézve kevés, de becsre száz meg száz kötetekkel felérő adományok közül különösen kiemelendő b. Nopcsa Ferencz ajándéka, kinek a bármely könyvtár díszére szolgáló „Paléographie universelle“ című gyönyörű hasonmásokkal teljes nagybécsű munka négy kötetben kívül Thuroczy krónikájának 1488-diki ágostai kiadását igen szép példányban, a XV. század végén év nélkül nyomtatott Legende Sanctorum Regni Hungariae-t, s egy kötet eredeti or-

szággyűlési végzemenyeket közölhetünk. Mint könyvtárunk legnagyobb s valóban megbecsülhetetlen kincsét kell kiemelnem azon Mike Sándor által ajándékozott kötetet, mely 3 darab, a XVI-dik század első feléből való s a magyar hazában eddig csak ezen egy példányban létező magyar nyomtatványt foglal magában, u. m. Székely Istvának hely s év nélkül (valóban Krakkóban 1538-nál nem később) nyomtatott első magyar naptárát, Dévai Mátyásnak ép példányban eddig egy irodalomtörténetiőrünk által sem látott első magyar keresztény munkáját, mely hely s év nélkül (valóban Krakkóban 1530 után néhány évvel) jelent meg, és Heltai Gábornak Kolozsvárt 1550. nyomtatott eddig teljesen ismeretlen kisebb katechizmusát. Czece Antal több becses könyv közt Heltai kolozsvári 1574-diki cancionáljának hazánkban alig egy-két példányban fennmaradt teljesen ép példányát; Dr. Ötvös Ágostontól ugyanannak „a részségének és dobozódásnak vészdelmes voltáról“ című Kolozsvárt 1552-ben nyomtatott igen ritka s bár közbe-itt-ott hiányos, de így is igen becses munkáját; Klosei Kende Kamutól ugyancsak Heltai 1575 ki krónikáját, Baricz Jánostól Székely István 1559-diki krónikáját s Melius Péter 1578-diki, egykor Benkő József által birt és használt herbariumát; Forray Brunzwick Julia grófnőtől a Forray-album diszpeldányát, Bartakovics Béla egri érsektől Theiner, Vetera Monumenta historica Hungariae sacrum illustrantia 2 kötetét, b. Rindsmaunéltól Kazinczy Ferencz eredeti leveleinek egy kötetét s Horvát Dömétől Katona historia critica-jának díszes kötetű teljes példányát, Arndt József nevelőtől egy chinai nyomtatott könyvet s Vida Károlytól a Bocskai és Klobusiczky családokat illető 92 darab oklevelet volt szerencsénk nyerni. (Folytatjuk.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— Gr. Mikó Imre kormányzék elnöke ő nmlgánál, a vallásfelekezetek elkezdették üdvözlő tisztelegéseiket. Legelőbb unitus esperes Fekete János főtiszt. ur jelent meg kaplányával, kit ő nmlga szokott szívélyességével fogadott, s törvényes kívánatait őszinte gyámolítását ígérve egyszerű mind fölkerde, hogy hiteit a leendő hazai kormány akarátja felöl biztosítsa. Dec. 17-ikén a kegyesrendi atyák kar. tisztelettel főtiszt. Horváth Pius ur tolmácsolván a szerzet örömet a legfelsőbb elhatározás felett, s Isten áldását kérve a kormány elnök gróf ur nemes törekvéseire. Mikó gróf ő nmlga köszönetet nyilvánítván kívánta, hogy azon vallásos egyetértést, melyet az utóbbi évtized szenvedés- meg bensőbbé tettek, a földterítendő alkotmányosság még szorosabbra tegye, lelkekre kötő, hogy az ifjúság szívbe- be az alkotmány szeretet és szabadság érzetét, s a törvényes read szeretetét jókor becsapogassék. Dec. 18-ikán az unitarius papi- és tanárikar tisztelettel főtiszt. Székely Mózes hely. püspök ur vezérlete alatt. Dec. 19. az ev. refr. tanári- és papikara főtiszt. Bodola Sámuel hely. püspök ur vezérlete alatt, örömeiket fejezték ki a felett, hogy a gr. dely oly kedvelt férfira esett a legfelsőbb választás. A gr. ő nmlga melegen említi fel a magyar protestantismus utóbbi alkotmányos és férfias magatartását, mely nagy részben előlépése volt az alkotmány visszavívásának. Kérte bizalmukat, s kész segélyt ígérve mindenben azon bizalmát fejezte ki, hogy egyetértés által h. zánk közös célja bizonynyal elérve lesz. A mint halljuk a jövő hétfőn a városi hatóság s község képviselőit üdvözlő tisztelegésére van sor adva.

— B. Kemény Ferencz ur, az újonnan kinevezett erdélyi udvari kanczellár már letette ő felsége kezébe az esküt.

— Folyó hó 19-ikén a kolozsvári központi bizottsági bizottság megalakult. 29 tagu választmány lón szervezve, melyből rendesen három a tanácsszáznál ül együtt, egy rendőri és könyvvivő városi hivatalnok társaságában. Minden városnegyedbe 30 bizalmi férfi van kinevezve, kik az éji őrzőratot vezetik. E vezetésben a választmány tagjai is részt vesznek. Kolozsvár szép magatartásához képest ez egész intézkedés ha nem is feleslegesnek, legalább időelőltinek látszik; ha azonban elgondoljuk a mostani idöket el kell ismerni, hogy e rendszabály helyes, sőt ezen utcazi béke bíróságszerű intézményt éppen lehetne általánossá tenni, s alkalmazni idővel minden községben.

— Bécsben, mint bizonyost beszélük, hogy Hübner báró a külügyi tárczát átvevő Rechberg gróftól, és e végre néhány nap múlva Velenczéből meg is fog érkezni.

— Szabolcsmegye egykori köztisztellett első alispánja s több országgyűlésen követe: királyi tan. J. arm y Imre ugyane megye főispánjává nevezetett.

— A „Szépirodalmi Figyelőben“ olvassuk: „Az ékes tollu Józsika Miklós három elég nagy kötetben a Magyarok őstörténelméről írta meg: kezdve a mesés hagyomány első szürkületén, a hunok, avarok hódításain keresztül, a magyar honfoglalás befejeztéig. Nem szorosan történetet írni, hanem mint előzőekben írta, azon házagot akar ta áthidalni, mely a történelmi regény és maga a történet között van. Munkája tehát egyenesen a regény-olvasó nagyközönségnek van felajánlva; e szempontból kért mind szándékát, mind művét feljogni, megítélni, méltányolni vagy kárhözatni.“ Epedve várjuk nagy nevű írónk e új művének olvasatását.

— A „P. H.“ írja: A „D. A. Ztg.“ szerint a cseh nemesség serelemet terjesztettek föl legfelsőbb helyre, miér nem választatotat kebelökből cseh helytartó.

— A báni conferentia f. hó 10 kén tartott ülésében olvasák fel ő felsége a király 5-kén kelt saját kéz íratu levelét, mely a horvátok minden kívánatainak megadását tartalmazza. A dalmátokra rosz benyomást tett, a horvát küldöttség kérelme Dalmáciának Horvátországgal egyetése végett, s ő felségét kérve kéri, ne határozzon sem mit az összehívandó dalmát országgyűlés kihallgatása s be- léegyezése nélkül.

— Esztergarn, decz. 18. A hg.primás ma 10 óra kor megnyitá az értekezletet; megnyitó beszédében nyoma tékkel említi föl, hogy alapul az 1848 ki törvényeknek kel szolgálni. Báró Venkheim Béla azon indítványt tette: hivas sák össze minél hamarabb az országgyűlés, a melyre a kép

viselő az 1848-diki törvény értelmében választandók. Gróf Dessewffy Emil pártolta az indítványt. A herceg-prímás rövid vita után a határozatot az indítvány értelmében mondá ki. 2 órakor disz-ebéd volt. (K.)

— Czukorgár-egyesületi közgyűlés. — Jövő vasárnap u. m. decz. 22-dikén a társulatnak, igen fontos ügyében közgyűlése lesz a tanácsház községi terében; mire a részvényesek annyival sürgetőbben hivatnak meg, mivel a határozás jórészt e társulat összes vagyonának sorsáról leendő. Nagyon fontos tehát, hogy e döntő lépésnél minél többen az érdekeltek közül képviselve legyenek. — Kolozsvár, 1860., decz. 19-kén. A választmány.

POLITIKAI HIREK.

— A szárd király, ki a szicíliai nép jó hangulatát nem tudja eléggé magasztalni, Settimo Ruggierot, a szicíliai honfiai Nestorát, tárczanélküli miniszterre nevezte ki, ő azonban e megtiszteltetést hajlott kora miatt nem fogadta el. A parlament követsége előtt, a mint a „Diritto“ utólagosan megemlíti, a király a következő emlékeztetés szavakat mondotta: Itáliának nagy veszélyekkel kelle küszködni, míg abba a helyzetbe jutott, a melyben most van, még azonban tetemes akadályok vannak hátra, melyeket mindazáltal az olaszok honszeretete és józan esze utjából el fog hárítani. — Európa bámulja az olasz forradalmat, melyért Garibaldi kardja annyira szerencsével harczolt. — A mi még hátra van, csakhamar meg fog történni, s Italia ismét a leghatalmasabb nemzet lesz a világon, hatalmasabb, mint valaha, minthogy a korszak haladása mellette szól. Italia függetlensége századok óta az olaszokra nézt a legfőbb cél, volt az én álmam, mióta élek, s most látjuk, hogy a függetlenségnek ellenszegülő fejedelmek és kormányok meg vannak semmisítve. Tudtam, hogy mily hibás kormányzás áll fenn a déli tartományokban, de a való még sokkal felülmulta várakozásomat. Az erőszak élen láttam a bűnt. — A mint a követkammera küldöttségének elnöke, Lanza, a királyhoz intézett beszédében felhozta, hogy már most remélni lehet, hogy az olaszok álma teljesedésbe megy, a király vidáman viszonzá „az már többé nem reménység, az most tiszta való.“ És a mint Lanza ugy vélekedett, hogy ötven év alatt Italia nagy nemzet lesz, a király azt jegyezte meg, hogy arra nincs szükség oly nagy időközre. A turini levelező azt állítja, hogy a király ezen nyilatkozatai igazak, és hogy Lanza némileg nevétséges szerepet visel, azon körülményből lehet megfejtetni, hogy annak némileg merev és pedans modora van és hogy éppen nem népszerű ember.

— Garibaldi nem egyezett abba, hogy már most Nápolyba menjen. Barátai, kik őt arra felszólították, most márt. 1-ére utalnak, mint a mely napon a volt dictator elhagyja magányát s övéi élen Olaszország függetlenségeért ismét harczolni fog.

— Milano, dec. 14. A mai „Perseveranza“ a következő tudósításokat hozza Turinból: A hadügyminiszterium haza bocsátja az önkényteseket 1861 febr. végig; ha Itáliának nem lenne rájuk aztán szükségök, végleg elfognak bocsátatni. Victor Emanuel néhány napig még Nápolyban marad, hogy jelenléte által támogassa az új rendet. Carignan herceg csak az ország bekövetkezett szervezése után veszi át a nápolyi helytartóságot.

— Turin, dec. 13. Az „Opinione“ írja: A tegnapi este Nápolyból érkezett sürgönyök aztán a hirt hozzák, hogy a reactionarius párt új felkelési kísérleteket tőn Terra di Lavoro tartományban és az Abruzzokban, melyeket pápai területekről támogattak volna. Azon hír, hogy magában Nápolyban kitorófélben van a forradalom, nem valószínű. A Gaeta előtti ostromunkalátok javában folynak; a bombázást nemsokára megkezdik.

— Tempio-ból (Sardinia sziget) írják: Garibaldi teljes visszavonultságban él, krétás szigetén. Ő emlékiratainak összeállításával foglalkozik, s utóbbi hadjáratáról jelentést készít, melyhez a csataterveket és csapatfelállításokat sajátkezűleg rajzolja. E tekintetben bámulni lehet a dictatortábornok rendkívüli emlékezőtehetségét, a menyinyben az illető vidékek legkisebb árnyalatairól is élénk képet tud magának előállítani; minden ház, ösvény vagy fa friss emlékezetében van. Így nemrég egy kis víztája volt titkárával a catalafimi út mellett eső egyik kocsma fekvéséről, melynek közelében annak idején Garibaldi előőrsei hadállást foglaltak el. A titkár erősítette, hogy azon ház a garibaldistáktól jobbra esett, a tábornok tudni akarta, hogy balra. Nehány kölcsönös észrevétel után Garibaldi következőleg vetett véget a vitának: „De, kedves barátom, én tisztán emlékszem, hogy azon ház előtt lovamról leszálltam, s közvetlenül, vagyis a nélkül, hogy ez utóbbit megkerültem volna, egyenesen a kapunak mentem. Már pedig lóról balról szokás lelépni, s így a kocsmának balra kell esnie.“ A tábornok dolgozóságában többi közt az adriai tenger és mellékeinek kitünőleg rajzolt térképét láthatni, mely a legapróbb részletekre terjeszkedik ki.

— A „Perseveranza“ — az Al-Dunán letartóztatott szárd hajókra vonatkozólag felemlíti, hogy mint tudva van, most már a délolaszországi kereskedelmi hajók is a szárd obogót használják, nemkülönben azon járművek is, me-

lyek idegen menekültektől vannak kibérelve. Így tehát, Victor Emanuel kormányja a török tiltakozványt, mint nem reá szólót, tekintetbe sem veheti.

— Turinból írják: Pulszky ideérkezett s Cavourral és Nigrával sokáig értekezett. Ma Caprerára megy, hogy ott Garibaldival értekezze, s a szükséges egyetértést a forradalom főnökei közt megalapítsa.

— Párisban e hó 12-én minisztertanács tartatott, melyen hír szerint igen élénk viták folytak a fölött, fel kell-e a törvényhozó testületet oszlatni, vagy sem. Persigny s eleinte a császár is, a mellett voltak, hogy igen, mert szerintök a régi pártok csak ily feltétel alatt képesek közreműködni. Azonban a miniszterek többsége ezen rendszabály ellen nyilatkozott s végre abban állapodtak meg, hogy a törvényhozó test ezen ülése alatt, még együtt maradjon s csak annak bevégeztével oszlatassék fel.

— Párisban tudni akarják, hogy a velencei kérdés határozott alakot öltött, s hogy Napoleon Lajos a rambouilleti vadászatok alkalmával, melyek e napokban tartattak, Metternich herceggel e tárgyból többször bizalmasan értekezett, minek következtében az utóbbi a magálkövetségi titkárat Bécsbe küldötte.

— Páris, dec. 14. A mai „Moniteur“ szerint a császárnő a legjobb egészségben megérkezett.

— Az itteni diplomatai körökben beszélnek, hogy a bécsi kabinet körjegyzéket szándékozik a hatalmakhoz intézni, melyben óvást teend az ellen, hogy a turini kormány a magyar emigratio főnökeinek megengedi, hogy Genuában előkészületeket tegyenek Ausztria megtámadására; egy más versio szerint már reclamált volna a bécsi udvar e tekintetben Turinban.

— A „Moniteur“ közli az algiri főkormányzóság szervezésére vonatkozó rendeletet. Ez 18 cikket tartalmaz, melyek szerint a polgári és katonai hatalom a Malakoffi herceg kezeibe van letéve. Általános a nézet, hogy ezen intézkedés azon előrelátott események folytán történt, melyek tavaszkor felmerülhetnének és a francia gyarmatok megtámadással fenyegethetnének.

— Páris, dec. 8. A „Dresd Journ.“-nak írják: Mindekelőtt meg kell jegyezni, hogy a magyar comité, mely magát lélekben már ideigl. (?) kormánynak tekinti, s melynek élén legelő Kossuth, azután Klapka, Pulszky. (Nem P. hanem gr. Teleki) állanak, terveivel mindinkább előáll. Pénzben nincs hiány. Montenegróval, melyek forradalmi terveik kiindulási pontjául tekintenek, gyakori egyenes összeköttetésben állnak. Mint határidő tartózkodás nélkül a jövő május hó említtetik. Nekem, írja a levelező, a képzelt kormánytól már egy állítólagos rendeletet is mutattak. Továbbá Angolországban bronz emlékpénzek osztatnak ki, melyek egyik oldalán Kossuth képe látható magyar körirattal, a tulso rész pedig Garibaldit a „halhatatlant“ tünteti föl. A francia miniszterium e pénzek veretését Párisban eltiltá, míg másrésztől a Lamoricière-nek nyújtandó arany emlék-érem veretése is megtiltatott.

— Páris, dec. 10. A lengyel emigratióban nagy mozgalom vehető észre; mindenki szeme Galiciára van függesztve; „La Pologne devant l'Europe“ czim alatt nemsokára röpirat fog itt megjelenni. Az osztrák csapatart kelet felé, hasonló ár fogja követni orosz részről is. Legközelebb 12,000 ember nyomul a moldovai határra. Kuza hercegről, ki nagy cselszövő, mindenféle turveket föltesznek azon esetre, ha Istriaiban és Dalmáciában eseményekre kerül a dolog.

— Az Alduna felől jelentékeny hírek érkeznek a Dunafejedelemségek és Piemont közötti szívélyes összetartásról. Így például 10 oláh tiszt van Gaeta előtt, kik Párisban műveltettek s most a magyarokkal és piemontakkal pajtáskodnak. A kor jelölül tekinthetni, hogy meny nyire kapós a Madival által kiadott „Pomponne marquis nevezetes viselt dolgai.“ Ezen könyvben láthatók a diplomatiának XIV. Lajos alatt elkövetett cselszövényei, valamint az is, hogy miképen használta ezen uralkodó Ausztria ellen a savoyai házat, mikép szított alattomban Magyarországon nyugtalanságokat, sőt nyilván is támogatta azokat, végre, hogy mint iparkodott Angolországot elámitani a Rajna és a spanyol korona alatt volt Német-alföld ellen számított tervei iránt. Francia olvasóra nézve felettebb sok vonzerővel bír az, ha az 1860-diki „Idées napoléoniennes“-t már egy tizenhetedik századbeli külügyminiszternél feltalálhatja. Ama memoirok a közönséget kézzelfoghatólag meggyőznék arról, hogy Lajos Napoleon nem nagyraavágysból keresi a kalandokat s szövetezik a forradalommal: hanem egyszerűen Franciaország hagyományos politikáját, vagy uralkodó politikáját folytatja, s Franciaország dicsősége s nagysága érdekében megnyitja a versaillesi aranykört.

— London, dek. 15. Biztos kutforrásból jelentik, hogy Bloomfields Loftus idehivatása, a velencei kérdés fölötti tanácskozással áll összeköttetésben. Aberdeen meghalt.

— A „Times“ bécsi levelezője írja: „Ide tudósi-

tások érkeztek, melyek szerint a dunafejedelemségekben egy nagy fegyverdepot képezése tervezetik; a szárd kormány részéről máris sok ágyu, fegyver és lőszer küldetett a Sulina-torkolathoz.“ — Londonban legközelebb egy röpirat jelent meg, melyben „német egység és szabadság“ hirdettetik. A mű szerzője teljes rokonérzettel ismeri el Magyarország önkormányzat iránti törekvéseit, s Velenczének Olaszországgal egyesítése mellett is szót emel. De egyuttal megóvni szeretné a német érdekeket „a napoleoni s orosz nagyraavágás ellen.“ — A Reuter-féle irodának Pekingből oct. 13-ról táviratozzák, hogy miután Peking a szövetségeseknek megadta magát, most már a chinai meghatalmazottak, a szövetségesek minden követeléseibe beleegyeznek.

— Említve volt, a felső-sziléziai porosz sereg-összpontosítási tervezeteknek, Magyarországon ellenséges jelentőséget tulajdonítanak; a hivatalos „W. Ztg.“ mint állítja, kétségtelenül hivatalos oldalról a következő nyilatkozatot veszi: „azon rendelet, mely az egyes községeknek, statisztikai alapon nyugvó katonaiállítási képességéről kimutatást kívánt, tisztán csak időszaki kormányzati tekintetből adatott ki, s ottani csapat-összpontosításról szó sem lehet, következésképp minden e nemű következtetés is alaptalan.“

— A „D. A. Z.“ berlini levelezője írja: „Azon mozgalom, mely a dunafejedelemségekben, Magyarországon, s a déliszláv tartományokban részint folyamatban van, részint még nagyobb mérvben előkészítettik, — különösen Franciaország s Italia magatartása miatt, teljes figyelmünket vonják magukra. Franciaország s Italia ezen magatartása ama tartományok irányában, kétségtelenlenné teszi, hogy szándékban van, ott nemsokára egy nagy csapást végrehajtani. E tekintetben közelebbi bizonyítékok éppen nem hiányzanak. Franciaország s Italia szoros összeköttetése az aldunai államokkal s az ottani előzményekkel, kétségtelenlenné látszik. Kuza fejedelem a szárd kormányt felkérte, hogy oláh tiszteket küldhessen Olaszországba, — részint katonai kiképzés céljából, részint a végett, hogy a két nemzet közt az annyira kíváncsi testvérsülés újat elenyegessék. Tudva van továbbá az is, hogy a francia császár 12 francia tiszteket küldött a dunafejedelemségekbe, hogy az ottani csapatokkal a hadtan szabályait pontosan betanítsák. Továbbá az is tény, még pedig a legkétségtelenebb, hogy Olaszországból a Dardanellákon át, az Al-Dunához öt hajó küldetett meg-rakva fegyverekkel sat.“

— Kuza fejedelem 30,000 főre szaporítja seregét. Különbön neki, eddigi magatartásáért, orosz részről legközelebb igen komoly előterjesztések tétettek.

Ujabbak. — A francia kormánynak mint látszik elvégre még is sikerült, a syriai kérdésben saját elnézése szerint egyetértésre birni Angolországot. Legalább különböző helyekről jelentik, hogy mindkét hatalom beleegyezett abba, hogy Syriának a francia csapatok általi megszállatása még tovább is tartson.

— A „Times“ kemény szemrehányásokat tesz Napoleonnak, hogy Délolaszország szomorú helyzetének ő az oka. Azonban, mint másfelől írják, Turinban nem sokat törődnek a francia kormány jelen magatartásán; jól tudják, hogy Franciaország, mely még a keleti kérdésre nézt is igyekszik egyetértetni Angliával, Olaszországot illetőleg a St. Jamesi kabinettel tökéletes öszhangzásban van. A császár — írják Párisból — egy magasállásu egyénnek azon biztosítást adá, hogy az olasz egység még új év előtt valósággal életbe lépend.

— Cavour gróf egészsége annyira meg van gyengülve, hogy a politikai ügyek vezetésével nemsokára kénytelen lesz felhagyni. Ez mindenesetre nagy veszteség a szárd politikára nézve, mert habár minden utódjának azon utakat kell is követnie az olasz kérdésben, miket ő folytatott, de kevesen lesznek még is, kik hozzá fogható diplomatai tehetséggel bírnának. Cavour gróf ezen magánéletbe visszalépő szándékával összefügg a szárd királynak Turinba minden órán várandó visszatérése, mielebb történik, mint Victor Emanuelnak szándékában lett volna.

— A piemonti kormány új kölcsönt szándékozik kötni; 250—300 millió frankról beszélnek. Már folynak szorgosan az alkudozások, hogy az olasz parlamentnek legott megnyílásakor eléje lehessen terjesztetni a megálapított ajánlatokat.

— A szárd hajóknak a Dunán történt letartóztatását illetőleg a „Tr. Ztg.“ következőket ír: „a török hatóságok meglehetősen későn teszik fölfedezéseiket, mert már rég ezelőtt híre járt, hogy Szárdinából 50,000 fegyver csempésztetett a Dunafejedelemségekbe; a fegyverek részint pezség ládáknak, részint kézmű csomagok alakjában voltak elrejtve.“

— Gaeta bombáztatása Napoleon császár kívánságára, csakugyan félbeszakítva; de e hó 13. vagy 14-kén

ismét meg kelle kezdődnie. E tárgyra vonatkozólag, részletesebb tudósításaink a következőkbe foglalhatók össze: Vimericari gróf, Napoleon sajátkezű levelét hozta meg Victor Emanueltnek, ki miután abból megértette, hogy a francia császár Ferencz királyt Gaeta átadására szolgáltatta fel s együtt értesítette, hogy ha ezt nem teszi, a francia hajóraj visszahívatik: ekkép a piemonti ostromló sereg parancsnokai királyuktól odautasították, hogy miután Ferencz királynak megmondolási idő engedtetik, tehát az ostrom bizonytalan időre felfüggesztendő. De miután Ferencz király, daczára Angol-, Francia- és Oroszország egyhangú sürgetésére, semmi készüléket sem tett az elutazásra: ennél fogva az ostrom igen valószínűleg megújított, s a mennyiben annak sikeres folytatására már most minden intézkedés meg van téve, — tehát az erőd capitulációját, vagy rohammal bevételét, még e hó folytán várhatni. Legalább, több meghihető részről ezt jelentik.

— Kuza herczeg több kormány előterjesztésére főlhagyott szándékával Olaszországba román tisztet küldeni.

— Páris, dec. 14. Klapka tábornok Olaszországból Konstantinápolyba ntazik.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

BÉCSI BÖRZE december 14-én.

Állam-adósság.	penzben	áruban		penzben	áruban
5%-os nemzeti kölcsön	100 frt.	76.80	77.—	Ausztr. államvaspálya	280.— 280.50
5%-os metalliques	100 frt.	64.—	64.25	Nyugati vasut	184.— 184.50
Földterhermentesítések.				Pardubitz vasut	110.75 111.—
5%-os magyarországi	100 frt.	67.75	68.25	Tiszai vasut	147.— 147.—
5%-os bánsági, horvát és szláv	100 frt.	65.50	66.—	Déli vaspálya 60% (ex div.)	189.— 190.—
5%-os erdélyi	100 frt.	63.—	63.50	Károly Lajos vaspálya (ex div.)	150.— 150.50
Sorsjegyek.				Graz-Köflachi	107.—
Trieszti db.	100 ft pp.	111.—	112.—	N.-Szombati 1-ső kibocsátás	20.— 22.—
Dunagőzhajóz. társ. darabja	100 ft pp.	95.—	95.50	N.-Szombati 2-ik kibocsátás	60.— 64.—
Budai városközség db	40 ft a. é.	35.75	36.25	Váltók (devisek)	
Eszterházy	40 ft pp.	93.—	94.—	Három hónapra.	
Salm	40 ft pp.	38.—	38.50	Amsterdam 100 holl. ft (86 ft 52 kr a. é.) 3% ₀	— 120.25 120.90
Pálffy	40 ft pp.	36.50	37.—	Augsburg 100 d. német ft (85 ft 90 1/2 kr) 3 1/2 %	— 120.95 121.—
Clary	40 ft pp.	34.50	35.—	Berlin 100 tallér (150 ft ausztr. érték.) 4 %	— 106.25 106.40
St. Genois	40 ft pp.	37.—	37.50	M. Frankfurt 100 d. nem. ft (85 ft 90 1/2 kr) 3 %	— 140.85 141.—
Windischgrätz	20 ft pp.	20.25	20.75	Hamburg 100 márk-bankó ft. 75 ft 85 kr) 2 1/2 %	— 55.90 56.—
Waldstein	20 ft pp.	26.—	26.50	London 10 font sterling. (100 ft 23 1/2 kr) 4 1/2 %	—
Keglevich	10 ft pp.	14.50	15.—	Páris 100 frank (40 ft 50 kr ausztr. ért.) 3 1/2 %	—
Részvények.				Pénznemek.	
Nemzeti bank ex div.)		740.—	742.—	Korona	19.35
Hitelintézet 200 frt.		170.—	170.20	Császári arany	6.66
Alsó-ausztriai esc. bank 500 frt.		553.—	554.—	Reczés arany	6.66
Duna-gőzhajózási társulat 500 ft pp.		396.—	398.—	Napoleons'or	11.24
Trieszti Lloyd 2-ik kibocsátása 500 ft pp.		130.—	150.—	Orosz imperiale	11.52
Budapesti lánchíd 500 ft pp.		375.—	380.—	Ezüst	41.— 41. 1/2
Éjszaki vasut		1940.—	1941.—	A nemzeti kölcsön papir szelvényei	—

H I R D E T É S E K.

NEVE HÍVATALOS.

(1188)

(2-3)

BÁNYAI KÁROLY

újonan rendezett és nagyított
nürnbergi divatárak kereskedésébe megérkezett
KARÁCSONI S ÚJÉVI

AJÁNDÉK NEMŰEK

GYERMEK-JÁTEKOK,
melyek a legelső gyárakból vásároltatván, mind szép s jó minőségök mellett
a legolcsóbban adatnak itt.

Dittmár R.-től mindenféle lámpák gyári árban kaphatók, s ugyanezek vidékre is pontosan elküldhetők.

BÁNYAI KÁROLY.

(1184)

(3-3)

Karácsoni, újévi és névnapi

ajándokul a magyar, francia és német irodalom újabb termékeiből képes és díszkiadású más művekkel, mind az ifjúság mind az érettebb koruak számára ellátott könyvkereskedését a t. cz. közönség figyelmébe ajánlja

STEIN JÁNOS.

Ugyanott előfizethetni bel- és külföldi ujság- és divatlapokra, folyóiratokra.

(1189)

(1-2)

Karácsoni ajándékok.

Az ifjúság számára igen kedves ünnepi ajándokul ajánlhatók a legközelebb ENGEL és MANDELLO pesti nyomdatulajdonosoknál díszes kiadásban megjelent:

Olvasó könyvecske,

FEKETE MIHÁLY-tól.

nyolcz színnyomatu és negyven kisebb képpel; ára 1 frt 60 kr.;

Felnöttebb gyermekek számára pedig:

Gyermek- és házimésék

NAGY ISTVÁN-tól.

2 kötet, díszes kötessel. I. kötet 1 frt 25 kr. II. kötet 1 frt 10 kr.

Mind a három kötetből a közönség és sajtó egyiránt méltánylólag nyilatkozott, mint oly művekről, melyek ifjúsági irodalmunkban igen jelentékeny helyet betöltenek.

Ezen értékes és díszesen kiállított művek kaphatók: Engel és Mandello pesti nyomdatulajdonosoknál, valamint minden pesti és vidéki könyvárusnál; Kolozsvártt: Stein János-nál.

(1185)

(1-2)

Előfizetési fölhívás

Szegedi Híradó

1861-dik évi folyamára.

Lapunk eddigi irányát követve jövő évben is mint eddig hetenként kétszer fog megjelenni. Munkatársaink lesznek a jog, az igazság, a becsületesség, a nemzetiség és hazafiság.

Hogy a lap hazafias fő adatának megfelelőhessen, az eddiginél nagyobb partolásra van szüksége, melyet a haza s az alföld lelkes közönsége nem fog megtagadni tőle.

Előfizetési díj postai szétküldéssel egész évre 8 frt, — félévre 4 frt, — évnegyedre 2 frt osztrak ért.

Gyűjőknek tiz előfizető után egy tiszteletpéldánnyal kedveskedünk.

Az előfizetési pénzek a kiadó tulajdonos Burger Zsigmond könyvkereskedéséhez bérmentve küldendők.

Szeged, tél-előben 1860.

A „Szegedi Híradó“ szerkesztősége.

(1165)

(5-5)

CSAPÓ SÁNDOR

nürnbergi és divat-áru kereskedésében

a legkülönbözőbb

KARÁCSONI ÉS ÚJÉVI AJÁNDÉK-CZIKKEK,

nagy választékban

GYERMEK-JÁTEKOK

határozott de most is elismert olcsó áron

kaphatók.

CSAPÓ SÁNDOR.

Csapó Sándor.

Csapó Sándor.

(1186)

(1-3)

Eladó sertések

Bethlenben 50 darab szemén hízott sertés van eladó. A venni szándékozó ott helyt tehet vásárt e hó végéig.

(1167)

(5-6)

Sz. Somlyó városától 1/2 órai távra, országút mellett, Perecsen helységben, egy csinos lakó udvarház, jó nagy kiterjedésű telekkel, szükségelt gazdasági épületekkel ellátva, mintegy 150 köblös legjobb minőségű és trágyás szántó, 50 szekér szénát termő réti s szénafüli kaszálóval, mintegy 30 holdnyi dézmas, 600-1000 vederig jó bort termő, legjobb állapotban lévő

majorság szőlővel, 15 és 3/4 telek utáni kisebb haszonvélteli joggal, több évre, kedvező feltételek mellett az 1861-ik év Mart. 1-től kiadandó. Értekezhetni személyesen, vagy bérmentve, levéllel helyben, Perecsenben Szentmarjay Lajossal. Utolsó posta Sz. Somlyó.

(1183)

(1-3)

Tagosított birtok eladás.

Közép-Szolnok megyében, moni helység határában, egy a nagy bányai országúttól 1 óra távolságra eső részben, a szamos terén fekvő 70 holdnyi tagosított birtok, — egy helységbeli pusztia telek és három holdnyi erdő, igen jutányos áron örökösön eladó. Értekezhetni iránta helybeli jegyző Bertalan András és kolozsvári Filep Sámuel b. kir. ly utcai szállásán 44. sz. alatt.

AZ EV. REF. FÖLTANODA KÖNYVNYOMDÁJA. (Heti kiadás 74 sz.)

Melléklet: Megrendelési ív az „Erdélyi fejedelmek“ arcképcsarnokára.